

۲.۱. عنوان مقاله

عنوان مقاله مهم‌ترین قسمت مقاله است که باید مفهوم اصلی پژوهش را نشان دهد. برای نوشتن عنوان، کافی است پژوهشگر، سؤال اصلی را به صورت عبارت اسمی درآورد. بعضی عبارتی که جمله نباشد. به عنوان مثال، جمله پرسشی «حجاب و آزادی، چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند؟» با تغییری اندک، از حالت سؤالی به حالت اسمی تبدیل می‌شود: «رابطه حجاب و آزادی». در انتخاب عنوان مقاله، شاخصه‌هایی وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت است از:^۱

- به دلیل اهمیت مسئله محوری پژوهش، عنوان هم باید مسئله محور باشد، نه موضوع

محور.

- در عنوان، به مسئله پاسخ داده نمی‌شود. مثلاً در عنوان «حجاب جلوه انتخاب آگاهانه،

نه مانع آزادی» یا «حجاب نماد آزادی در انتخاب آگاهانه»، به مسئله «حجاب و آزادی،

چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند؟» پاسخ داده شده است.

- عنوان باید رسا، بلیغ و فصیح باشد.

- در شرایط مساوی عنوان کوتاه بهتر است.

- در هر شرایطی باید از عنوان تکراری پرهیز شود.

- عنوان باید عاری از تعابیر احساسی و عاطفی باشد. به کار بردن زبان دقیق در عناوین

تحقیقاتی ضروری است.

۲.۲. چکیده

«چکیده»، عصاره تحقیق و فشرده تمام مطالب مهم، بدون هیچ‌گونه تفسیر اضافی است که محتوای تحقیق را به طور صحیح بیان می‌کند. چکیده باید مختصر باشد، به طوری که نتوان هیچ قسمتی از آن را حذف کرد و قابل خلاصه شدن نباشد.^۲ به عبارت دیگر، بیان خلاصه‌ای

۱. احد فرامرز قراملکی، اصول و فنون پژوهش، ص ۱۹۵.

۲. ر.ک: احد فرامرز قراملکی، همان، صص ۴۲.

از مطالب و نتایج مطرح شده در گزارش تحقیق است که برای استفاده کنندگان بسیار مفید خواهد بود، زیرا اهل تحقیق با صرف حداقل زمان ممکن از عصاره محتوای تحقیق بهره‌مند می‌شوند. هرچند چکیده در ابتدای تحقیق قرار داده می‌شود اما پس از پایان تحقیق و اشراف بر آن و رسیدن به نتیجه نوشته می‌شود. تعداد واژه‌های چکیده بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ کلمه می‌باشد، این تعداد بین نشریات متفاوت است؛ برخی تا ۲۵۰ و حتی ۳۰۰ کلمه هم نوشته‌اند.

۲.۲.۱. محتوای چکیده

چکیده باید بیان کند که نویسنده به دنبال چه هدفی بوده است، چه مقدمات و معلوماتی را پایه قرار داده و به هم پیوند زده و چه نتیجه‌ای گرفته است. سؤال اصلی به صورت واضح در چکیده، بیان شده، پاسخ‌های به دست آمده نیز باید نوشته شود. بنابراین، چکیده در بردارنده محتوای زیر است:^۱

- تعریف مسئله به صورت خلاصه؛
- اهداف و ضرورت مسئله مورد بحث؛
- روش انجام پژوهش؛
- یافته‌های پژوهش؛^۲
- نتایج پژوهش.

۲.۲.۲. اصول چکیده‌نویسی

نوشتن چکیده اصولی دارد که در زیر می‌آید:

- چکیده باید مهم‌ترین موارد مطرح شده در متن اصلی را به اختصار در برگیرد.
- چکیده باید در یک بند به صورت یکپارچه، دقیق، منسجم، کوتاه، روان و رسا نوشته شود و حاوی مطالبی باشد که در مقاله، بحث شده است اما وابستگی نوشتاری به متن اصلی خود نداشته باشد.

۱. همان، ص ۴۴-۴۵.
۲. از یافته‌ها، اطلاعاتی هستند که در فرایند تحقیق، تحلیل و پردازش شده‌اند.

- مطالب چکیده باید فقط به صورت گزارش از زبان خود پژوهشگر و به زبان سوم شخص تدوین شود.

- اقوال مختلف به طور مستقیم ذکر نشود و به زبان پژوهشگر بیان شود.

- از ذکر مطالبی که در متن تحقیق نیامده خودداری شود.

- برای مطالب ارجاع آورده نشود.

نمونه چکیده

عنوان: فتنه در فضای مجازی و راه‌های برون‌رفت از آن، از منظر قرآن کریم

در تمامی برهه‌های تاریخی، عده‌ای به دلیل اندیشه‌های فتنه‌جویانه، با استفاده از شیوه‌های گوناگون به دنبال غبارآلود کردن فضای جامعه هستند. یکی از روش‌های مورد استفاده جبهه استکبار نیز، به ویژه در جوامع اسلامی، برپایی فتنه در میان امت اسلام است که با بهره‌گیری از عناصر غفلت‌زده، انجام می‌شود. با رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات و ظهور دنیای مجازی، رسانه‌ها و به ویژه فضای مجازی، ابزاری مناسب برای روشنگری افکار عمومی بوده، تأثیر زیادی بر زندگی آحاد جامعه دارد؛ از این رو فتنه نیز با رویکرد جدیدی جوامع اسلامی را مورد تهدید قرار می‌دهد. عدم شناخت فتنه، موجب لغزش و انحراف به سوی فتنه‌گران می‌شود و بقا و زوال جامعه در گرو فتنه‌شناسی و راهکار مقابله با آن است. در آیات قرآن کریم به راه‌هایی برای مهار انواع فتنه اشاره شده است که به عنوان منبعی غنی می‌تواند محققان را در این عرصه یاری نماید. در این پژوهش با توجه به اهمیت فتنه در فضای مجازی، با روش توصیفی - تحلیلی به راه‌های برون‌رفت از آن از منظر قرآن کریم پرداخته شد و به این نتیجه دست یافت که این راه‌ها عبارتند از: راه‌های علمی و عملی. راه‌های علمی برون‌رفت از فتنه در فضای مجازی از طریق آشنایی با شگردهای فتنه‌گران، آشنایی با پیامدهای فتنه در فضای مجازی، بصیرت افزایی، تکیه بر خط امامت و ولایت فقیه و توجه به رهنمودهای نخبگان و یاران جبهه حق میسر است. راه‌های عملی آن نیز التزام حقیقی به قرآن کریم و جلوگیری از تخریب ارزش‌های فرهنگی - مذهبی و تغییر ذائقه‌ها و باورها و هدایت مردم است.

۲.۳. واژگان کلیدی

بعد از چکیده، پژوهشگر چند واژه کلیدی را که از اهمیت زیادی در پژوهش او برخوردارند، به صورت تک واژه، ترکیبی، وصفی، اضافی و یا عطفی ذکر می‌کند. به طور معمول میانگین تعداد این واژه‌ها بین ۳ تا ۸ کلمه در نظر گرفته می‌شود که به آن چکیده چکیده هم گفته می‌شود.^۱

۲.۳.۱. نقش واژگان کلیدی

- از آنجا که مقاله برخلاف کتاب، فهرست ندارد، واژگان کلیدی به جای فهرست است.
- انتخاب واژگان کلیدی مناسب در مقاله، احتمال بازیابی بیشتر مقاله به وسیله دیگران را در آینده افزایش می‌دهد.
- واژگان کلیدی، امکان جستجو در نرم‌افزارها، معجم‌ها و فرهنگ‌ها را سرعت می‌بخشد.
- مثال واژگان کلیدی: قرآن کریم و فتنه، فتنه و فضای مجازی، مؤلفه‌های فتنه، مصادیق فتنه، راهکارهای برون‌رفت فتنه.

۲.۴. مقدمه

مقدمه در ابتدای مقاله بعد از چکیده و کلیدواژه‌ها می‌آید و همانطور که رویکرد پژوهش را تعیین می‌کند، اطلاعات روشن و دقیقی درباره موضوع مورد پژوهش به خواننده می‌دهد.^۲ نویسنده در مقدمه چشم اندازی از پژوهش خود را در اختیار خواننده قرار می‌دهد و از همان آغاز درباره آن، نظری کلی ارائه می‌دهد. با مطالعه مقدمه یک مقاله پژوهشی، خواننده با مسئله تحقیق آشنا شده، ضرورت انجام پژوهش را درک می‌کند. متن مقدمه باید روان باشد و در حد امکان به صورت خلاصه و در ۲ صفحه یا حداکثر ۱/۶ مقاله تایپ شود.^۳ مقدمه، قبل از بدنه پژوهش^۴، و با فعل آینده نوشته می‌شود.

۱. ر.ک: احد فرامرز قراملکی، همان، ص ۴۲ و نیز حسین اسحاقی، همان، ص ۱۱۷-۱۳۲.

۲. علی دلاور، همان، ص ۲۵۴.

۳. همان، ص ۱۴۰-۱۴۱.

۲.۴.۱. محتوای مقدمه

مقدمه شامل اجزاء زیر است: تبیین مسئله، اهمیت و ضرورت، پیشینه، روش پژوهش و مفهوم شناسی^۱ در مقدمه در مورد تبیین مسئله مقداری توضیح داده می شود که مسئله اقتصادی، فقهی، کلامی و یا غیره است. اهمیت آن در چه حدی است، اگر این مسئله حل شود چه آثار و ثمرات و برکاتی دارد و اگر انجام نشود یا از آن غفلت شود چه عوارضی دارد و چه اختلالانی ایجاد می کند که اشاره به ضرورت مسئله است. همچنین در مورد قدمت این مسئله توضیح می دهد که از چه زمانی شروع شده؛ در مقاله معمولاً پیشینه پژوهشی بیان می شود.

در مورد روش نیز توضیح می دهد که این بحث توصیفی تحلیلی است یا هر روش دیگری که استفاده کرده است و از چه منابعی بوده؛ مانند منابع کلامی اهل سنت یا از تفسیرهای شیعه و غیره. مقدمه ساختاری قیفی شکل دارد، از مباحث عمومی و گسترده شروع و به جمله کلیدی ختم می شود. هر چه از ابتدای مقدمه به انتهای آن نزدیک می شویم، دامنه مطالب محدودتر می شود تا برسد به مسئله اصلی که در مقاله مسئله ای خاص و محدود است.^۲ اگر در مقدمه به مفهوم شناسی نیاز بود، باید مفاهیم مهمی که نیاز به تعریف دارد یعنی مفاهیم کلیدی مفهوم شناسی شود نه تمام مفاهیم. در صورت تعدد مفاهیم، ارتباط مفاهیم نیز باید بیان شود.

۲.۴.۲. نمونه مقدمه

واژه فتنه عموماً یادآور سلسله تدابیر و اقداماتی است که به منظور ایجاد تفرقه و اختلاف میان دو فرد و یا اجتماع انجام می شود. نگاهی اجمالی به تاریخ بشریت، بیانگر آن است که فتنه گری قدمتی به درازای تاریخ بشریت دارد. فتنه، امور را برای مردم مشتبه می سازد؛ باطل را حق و حق را باطل جلوه می دهد. فتنه گران، اهدافی را دنبال می کنند که امنیت و آرامش جوامع را مورد هدف خود قرار می دهد. جامعه اسلامی نیز همانند همه جوامع انسانی در

۱. در پایان نامه و بعضی مقاله ها، مفهوم شناسی با عنوانی مجزا پس از مقدمه آورده می شود.

۲. ضیاء موحد، واضح و مبهرن است که، ص ۵۹.

معرض این پدیده مخرب اجتماعی قرار دارد و همواره به انواع فتنه‌ها مبتلا شده و از این ناحیه آسیب‌های بسیاری دیده است.

جهان معاصر موسوم به عصر اطلاعات و ارتباطات است و فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی است و با اینکه عمر خیلی زیادی ندارد، توانسته است به خوبی در زندگی مردم جا باز کند. یکی از کارکردهای ویژه رسانه‌ها و خصوصاً فضای مجازی، اطلاع‌رسانی و پوشش خبری است که تأثیرات قابل توجهی بر افکار و عقاید افراد جامعه دارد. فضای مجازی به عنوان ابزار ارتباطی نوین در عصر حاضر همچون تیغ دو لبه‌ای است که از سویی می‌تواند ابزاری مناسب برای روشننگری افکار عمومی بوده و یا اینکه از راه‌ها و ابزارهای ایجاد فتنه در جامعه باشد. فضای افسارگسیخته مجازی را می‌توان مصداق بارز فتنه‌انگیزی در جوامع اسلامی دانست. دشمن به شدت در فضای مجازی در حال شبهه‌انگیزی و ابهام‌آفرینی در حوزه‌های مختلف است و سعی دارد تا با تأثیرگذاری منفی بر اذهان مخاطبین، از داخل آحاد جامعه یارگیری کند و این همان خطری است که باید همگان نسبت بدان بیمناک باشند و مسیر را برای فتنه‌انگیزی دشمنان، باز نگذارند. اهمیت این موضوع تا جایی است که عدم شناخت آن موجب انحراف افکار عمومی شده، در نهایت جامعه اسلامی را دچار آشوب و ناامنی می‌کند. اما اینکه با چه راهبردی می‌توان با این پدیده مخرب مقابله کرد؟ بر اساس آموزه‌های دینی، تمسک به قرآن کریم راهبرد اصلی مقابله با فتنه در جامعه اسلامی است، چرا که قرآن کریم در آیات متعددی از بروز فتنه در زندگی انسان و نیز در اجتماع مسلمین خبر داده است و به عنوان کتاب هدایت و برنامه جامع سعادت انسان‌ها از هیچ مطلب مورد نیاز بشر فروگذار نکرده، حاوی نکات مهمی در زمینه شناخت و نحوه برخورد با فتنه بوده است. با تدبیر در کلام الهی می‌توان به راه‌هایی برای برون‌رفت از فتنه‌ها دست یافت که در فضای مجازی دامنگیر جامعه اسلامی شده است.

فتنه در طول تاریخ اسلام مورد توجه و پژوهش اندیشمندان و دانشمندان بسیاری بوده است و کتاب‌هایی تحت عنوان فتنه تألیف نموده‌اند. در عصر حاضر نیز، کتاب‌هایی تحت عنوان فتنه تألیف شده و تحقیقاتی نیز با این عنوان صورت گرفته است. در این میان می‌توان

به کتاب «موج فتنه از جمل تا جنگ نرم» نوشته احمد حسین شریفی اشاره نمود که نسبت به سایر پژوهش‌ها در این حوزه از غنای بیشتری برخوردار است. این کتاب به توصیف شرایط و موقعیت‌های فتنه خیز و بیان بسترهای اجتماعی ایجاد فتنه پرداخته است. به شگردها و شیوه‌های فتنه‌گران برای ایجاد فتنه در جامعه توجه نموده و برخی از پیامدهای مثبت و منفی فتنه در جامعه را توضیح داده است. در این کتاب به شیوه‌های مبارزه با فتنه برای برون‌رفت از فضای غبارآلود و تاریک فتنه با تکیه بر سخن و سیره امام علی (ع) پرداخته شده است.

بررسی فتنه در فضای مجازی و راه‌های برون‌رفت از تنگنای فتنه در این فضا، از منظر قرآن کریم، وجوه تمایز پژوهش حاضر با تحقیقات همسان است. بدین منظور، در این مقاله، با رویکرد توصیفی-تحلیلی و با هدف شناختن راه‌های علمی و عملی برون‌رفت از فتنه در فضای مجازی با استناد به آیات شریفه قرآن کریم، مفهوم‌شناسی فتنه، انواع فتنه، بسترهای اجتماعی ایجاد فتنه در فضای مجازی، مؤلفه‌ها و مصادیق فتنه در فضای مجازی بررسی می‌شود.

۲.۵. متن مقاله

پژوهشگر در این قسمت تمام یافته‌های برگزیده خود را پس از تحلیل و بررسی در اختیار مخاطب قرار می‌دهد تا جامعه علمی از آن بهره‌برداری کنند. برای نوشتن متن مقاله از روش‌هایی چون نقل مستقیم و غیر مستقیم استفاده می‌شود که توضیح آن در درس چهاردهم گذشت. برای اینکه مخاطبین پژوهش، حضور پژوهشگر را در متن احساس کنند، بهتر است بیشتر نقل قول‌ها به صورت غیر مستقیم باشد و عبارت‌ها بازنویسی و متناسب با قلم نویسنده متن نگاشته شود.

۲.۶. ارجاع در متن

یکی از مهم‌ترین نکات مورد توجه در متن، استناد دهی مطالب گردآوری شده، است. از آن جا که امانت‌داری از ویژگی‌های محقق است، باید پس از نقل مطالب، خواننده را به آدرس آنها ارجاع دهد. برای آدرس دادن، سه شیوه مرسوم است: پانویس، پی‌نوشت و درون‌متنی.

۲.۶.۱. پانوشست (پاورقی)

هرگونه مطلب اضافه بر متن که به علل مختلفی نمی‌توان آن را در متن نوشته آورد ولی ذکر آن خارج از متن و در پائین ورقه لازم یا حداقل مفید است «پاورقی» نام دارد.^۱

پاورقی‌ها را از حیث محتوا می‌توان به سه نوع: توضیحی، ارجاعی و ترکیبی یا مختلط تقسیم کرد:^۲

۲.۶.۱.۱. پاورقی توضیحی

مقصود از پاورقی توضیحی، یادداشت‌های توضیحی یا مطالب اضافی است که برای روشن کردن بخشی از متن و یا برای اطلاع بیشتر آورده می‌شود. مانند شرح اصطلاحات دشوار، آوردن معادل اصطلاحی به زبان‌های دیگر، توضیح مفصل یک واقعه یا پدیده که نویسنده وجود آن را در متن ضروری نمی‌داند.

۲.۶.۱.۲. پاورقی ارجاعی

پاورقی ارجاعی، یادداشتی است که نویسنده در آن، مشخصات کامل منابعی را که در متن بدان استناد کرده و در اختیار مخاطب قرار می‌دهد. ذکر می‌کند و عنصر ضروری هر نوشته‌ای است.

۲.۶.۱.۳. پاورقی ترکیبی (مختلط)

پاورقی ترکیبی، اعم از پاورقی ارجاعی و توضیحی است، در این نوع پاورقی پس از توضیح، مشخصات منبع نیز ذکر می‌شود، و مشخصات منبع داخل پرانتز قرار داده می‌شود.^۳

نمونه‌هایی از پاورقی‌های ارجاعی:

- کتاب بایک نویسنده: محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۴۲.

۱. حسین مهدی زاده، راهنمای پژوهش نامه نویسی (روش شناسی تهیه پایان نامه)، ص ۱۶۲.

۲. محمد سلطان محمدی، همان، ص ۶۷؛ حسین دهنوی، همان، ص ۷۳.

۳. محمد جواد یاحقی و محمد مهدی ناصح، راهنمای نگارش و ویرایش، ص ۱۰۴.

کتاب با دو نویسنده: محمد علی التسخیری و محمد سعید النعمانی، تفسیر القرآن کریم، ص ۷۷.

کتاب با سه نویسنده: علی اکبر بابایی، غلامعلی عزیزی کیا، مجتبی روحانی راد، روش شناسی تفسیر قرآن، ص ۲۶۱.

کتاب با بیش از سه نویسنده: ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تفسیر نمونه، ص ۱۹.
کتاب بدون نویسنده: آشنایی با سازمان کنفرانس اسلامی، ص ۲۰.

۲.۶.۲. پی نوشت

اگر پاورقی ها به آخر هر فصل یا انتهای مقاله انتقال داده شود پی نوشت نامیده می شود. در تنظیم پی نوشت از همان شیوه پاورقی استفاده می شود با این تفاوت که شماره های داخل متن مقاله، به صورت پشت سر هم آورده می شود؛ برخلاف پاورقی که در هر صفحه از ۱ شماره گذاری می شود.

۲.۶.۳. درون متنی

روش دیگر آدرس دهی که در مقالات علمی- پژوهشی به کار می رود، ارجاع درون متنی است. در این روش، محقق به جای پاورقی و شماره تک مسلسل، بلافاصله قبل از نقطه پرانتزی باز می کند و سه مورد از مشخصات اثر، شامل: نام خانوادگی صاحب اثر، سال نشر، شماره جلد و شماره صفحه را به ترتیب در داخل آن درج می کند، مثل (طباطبایی، ۱۳۷۷: ۳۷/۱۵)، سپس کتاب شناسی منابع مورد استفاده را مطابق روش معمول تدوین و در پایان تحقیق قرار می دهد. این شیوه از ارجاع دهی را ارجاع بین متن و کتاب شناسی پایانی گویند.^۱

۲.۷. نتیجه

نتیجه، دستاورد پژوهش است نه جمع بندی و خلاصه آن؛ در جمع بندی، پژوهشگر خلاصه ای از یافته های خود را در اختیار مخاطب قرار می دهد، اما در نتیجه آنچه که خود، از

۱. محمدرضا حافظ نیا، همان، ص ۲۷۸.

تحلیل و جمع‌بندی یافته‌ها به دست آورده، به جامعه علمی هدیه می‌کند تا زمینه‌ای برای تولید علم باشد. بنابراین، پس از پایان یافتن تحقیق، محقق اطلاعات جمع‌آوری شده را دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل نموده، نتایج به دست آمده را مشخص و ثبت می‌کند. در نتیجه، باید سعی شود تمام مطالب را به صورت خلاصه نوشته و به مهم‌ترین مسائل و پاسخ‌ها اشاره شود.^۱ نتیجه نباید شامل مطلب تازه‌ای باشد که در مقاله نیامده و نیاز به شرح دارد،^۲ چرا که برآیند جمع‌بندی مطالبی است که شرح آن در متن به خواننده ارائه شد.

نمونه نتیجه:

فتنه، یکی از پدیده‌های اجتماعی و سیاسی است که جامعه را دچار تلاطم نموده، در عین حال حالت حقّ به جانب و فریب‌کارانه به خود می‌گیرد. با نگاه به تاریخ جامعه‌های مختلف، درمی‌یابیم که هیچ‌گاه باطل تنها به میدان مبارزه با حقّ نیامده است؛ بلکه همیشه خود را در پوسته‌ای از حقّ پنهان نموده تا از جهل، ضعف اعتقادات و عواطف و احساسات ساده‌اندیشان استفاده نماید. متأسفانه در بسیاری از موارد نیز به اهداف خود به طور نسبی و موقت دست یافته‌است. بر همین اساس و با عنایت به مباحث یاد شده؛ نتیجه می‌گیریم که فتنه‌های آشوبگرانه ابعادی مرکب از حقّ و باطل دارند و با ایجاد اختلاف و تفرقه‌افکنی و از طریق شبهه‌افکنی و فریب و نیرنگ، افراد زیادی را گمراه می‌کنند. در عصر حاضر شاهد گسترش رسانه‌های ارتباط جمعی مجازی و ایفای نقش عمده و مهم آن در عرصه تغییر و تحولات اجتماعی هستیم. تضعیف اعتقادات و گسترش شبهات فکری، طرح و نشر انواع شبهات در فضای مجازی، موجب تزلزل در باور کاربران سست عقیده، کم‌اطلاع و زودباور می‌شود. اتاق‌های فکر متعدد در مراکز امنیتی و فرهنگی نظام سلطه تشکیل گردیده و به‌طور دائم در حال تولید و ایجاد بدعت، تحریف و شبهه در حوزه‌های دینی، فرهنگی، تاریخی و غیره هستند. با توجه به این واقعیت باید اذعان داشت که با رشد سریع فناوری‌های ارتباطی و تحولات عمده در این حوزه و به‌کارگیری ابزارهای نوین و

۱. محمد سلطان محمدی، همان، ص ۵۰.

۲. ضیاء موحد، همان، ص ۶۶.

تلاش‌ها برای ایجاد یک چارچوب نظری برای سال‌های اخیر، این پدیده ابعاد وسیع و عمیقی به خود گرفته است. از دیدگاه قرآن کریم، شناخت شگردهای فتنه در فضای مجازی از عوامل مهمی است که نقش بسزایی در برون‌رفت از فتنه در این فضا داشته و با بصیرت‌افزایی مردم، جامعه از تلاطم امواج فتنه، در امان می‌ماند. التزام حقیقی به قرآن کریم افراد جامعه را از فروافتادن در فتنه‌ها و تلاطم‌های اجتماعی باز می‌دارد و آن‌ها را از گمراهی نجات می‌بخشد. تکیه بر خط امامت و ولایت فقیه، از مهم‌ترین عامل در مقابله با فتنه‌ها و عبور از بحران‌ها و مؤثرترین عامل باطل کردن جریان فتنه بوده و افراد جامعه را از جهالت و بی‌خبری، شک و تردید و گمراهی رها نموده و نسبت به توطئه‌های دشمن آگاه می‌سازد. با جلوگیری از تغییر ذائقه‌ها و باورها توسط محتواهای تولید شده در فضای مجازی، می‌توان از تغییر سبک زندگی مردم که نتیجه آن تغییر فرهنگی مردم خواهد بود؛ پیشگیری نمود. با توجه به شرایط خاص جامعه اسلامی ایران و براساس توصیه‌های قرآن کریم، باید برای عبور از فتنه‌ها، آگاهانه حرکت نمود تا بتوانیم از فرصت ارزشمند فضای مجازی، استفاده حداکثری برده، با هدایت آحاد جامعه و ارتقای سطح آگاهی و معرفت آنان و با تحلیل و تبیین و روشن کردن زوایا و ابعاد فتنه‌ها، دسیسه‌های فتنه‌گران را بی‌اثر کرد.

۲.۸. منابع

در انتهای مقاله، پژوهشگر تمام منابع مورد استفاده را به همان ترتیبی که در منبع‌شناسی طرح گفته شد، ذکر می‌کند. مانند:

طباطبایی، محمد حسین (۱۳۹۳ق) المیزان فی تفسیر القرآن، بیروت: مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ج ۱۶. تفاوت بارز منابع در این قسمت با منبع‌شناسی طرح این است که در این قسمت منابع عام نیز آورده می‌شود. تفاوت دیگر این است که کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالات نیز به همین ترتیب که ذکر شد، به صورت مجزا آورده می‌شود. بهتر است در پایان‌نامه‌ها، منابع عربی، فارسی و لاتین جدا شود.

نمونه‌هایی از ارجاع منابع:

- کتاب بایک نویسنده: کریمی، یوسف (۱۳۷۵). روان‌شناسی اجتماعی: نظریه‌ها، مفاهیم و کاربردها. تهران: نشر ارسباران.
- چنانچه تاریخ نشر کتاب مشخص نبود، به این صورت نوشته می‌شود: کلینی، محمد بن یعقوب (بی‌تا)، اصول کافی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اهل البیت (ع).
- کتاب با دو نویسنده: التسخیری، محمد علی و النعمانی، محمد سعید (۱۴۱۳ هـ. ۱۹۹۲ م.)، تفسیر القرآن کریم، طهران: معاونیه العلاقات الدولیه لمنظمه الاعلام الاسلامی.
- کتاب با دو نویسنده و دو مترجم: مارشال، کاترین و راسمن، گرچن ب. (۱۹۹۵). روش تحقیق کیفی. ترجمه: علی پارسائیان و سید محمد اعرابی (۱۳۷۷). تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- کتاب با سه نویسنده: بابایی، علی اکبر، عزیزی کیا، غلامعلی، روحانی راد، مجتبی (۱۳۷۹)، روش‌شناسی قرآن، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها.
- کتاب با بیش از سه نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر و دیگران (۱۳۶۲ ش)، تفسیر نمونه، چاپ هجدهم، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
- کتاب بدون نویسنده: آشنایی با سازمان کنفرانس اسلامی (۱۳۷۳)، تهران: وزارت امور خارجه.
- مقاله‌های چاپ شده در نشریات علمی:
یک نویسنده: فرامرز قراملکی، احد (۱۳۹۱)، «طبقه‌بندی جریان‌های رازی‌شناسی در ایران و غرب»، آینه میراث، ش ۵۰، ص ۲۳۵-۲۵۰.
- دو نویسنده: اسدالهی، قربان علی، یعقوبی، محمد و سلیمانی، بهرام (۱۳۷۲). بررسی میزان مردودی و قبولی با رتبه تولد در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر اصفهان. پژوهش‌های روانشناختی، دوره ۲، شماره ۱ و ۲، ص ۲۶-۳۲.
- مقاله‌های ارائه شده در همایش‌ها:
خامسان، احمد (۱۳۸۶). چالش‌های ایجاد برنامه‌های دکتری برخط. در مجموعه

مقالات همایش ناملی بر دوره‌های دکتری ایران (ص ۲۲-۳۵). تهران: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی.

- پایان‌نامه: شراهی، زهرا (۱۴۰۱)، فتنه در فضای مجازی و راه‌های برون‌رفت از آن از منظر

قرآن کریم، پایان‌نامه سطح ۳ تفسیر و علوم قرآن، جامعه الزهراء (ع): قم.

- خامسان، احمد (۱۳۷۴). بررسی مقایسه‌ای ادراک خود در زمینه تحولی و سلامت روانی

پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه تهران، چاپ نشده.

- ارجاع‌دهی منابع آنلاین:

دیلیمقانی، میترا (بی‌تا). دانشگاه‌های مجازی: چالش‌ها و ضرورت‌ها. مقاله ارائه شده به

کنفرانس آموزش الکترونیکی ایران. بازیابی شده در ۱۲ اردیبهشت ۱۳۸۵.

خلاصه

۱. پس از آماده شدن متن پژوهش، پژوهشگر باید آن را در قالب کتاب، پایان‌نامه یا مقاله برای

عرضه در جامعه علمی آماده کند.

۲. ساختار مقاله عبارت است از: عنوان، چکیده، واژگان کلیدی، مقدمه، متن پژوهش، نتیجه

و منابع.

۳. عنوان باید کوتاه، رسا و گویای تمام متن پژوهش باشد.

۴. چکیده، عصاره‌ی تحقیق و فشرده‌ی تمام مطالب مهم، بدون هیچ‌گونه تفسیر اضافی است

که محتوای پژوهش را به طور خلاصه بیان می‌کند.

۵. مقدمه، نمایی کلی از محتوای پژوهش همراه با توضیح روش پژوهش و دورنمایی از عناوین

مورد بحث است.

۶. مقدمه محتوای بسیار مختصر مطالبی است که در بخش کلیات تحقیق ذکر می‌شود.

۷. نتیجه دستاورد پژوهشگر است که بر اساس هدف و یافته‌ها در پایان مقاله به دست می‌آورد.

۸. ذکر منابع در هر نوشته علمی ضرورت دارد.